

topinions דעות

שלחו להדפסה

תעודת עניות

"נכשל" לאוניברסיטת תל אביב

המשבר הניהולי באוניברסיטה חושף את הכשל שנועץ בשינויים שכפו עליה, אך יו"ר הוועד המנהל דרדרה אותה לשיא השפל אהוד קינן

אוניברסיטת תל-אביב מצויה במשבר ניהולי שהוא בעל ענין ציבורי ראשון במעלה. שורשיו נעוצים בשינויים המבניים שכפתה על האוניברסיטאות הוותיקות, בעידודו של משרד האוצר. אך היא עצמה הגיעה לכדי כך עקב התנהלות כוחנית וקצרת ראות של אנשים בלתי מתאימים לתפקידם.

המשבר בא לידי ביטוי בעימות חסר תקדים בין חבר הנאמנים לבין הוועד המנהל, ובעיקר היו"ר שלו, ליאורה מרידור. כמעט כל מה שקורה בחדשים האחרונים באוניברסיטה הוא חסר תקדים. כמה אנשים בעלי כוונות טובות, כגון פרופ' טרכטנברג, יו"ר ות"ת ואחרים מנסים להרגיע את הרוחות ולהביא ל"סולחה", כאילו אין כאן ויכוח מהותי על עצם קיומה של האוניברסיטה, אלא רק מאבקים אישיים וצורך לשקם כבוד שנפגע.

חבר הנאמנים תובע את התפטרותו של הוועד המנהל, לא רק מכיוון שנכשל בתפקידו אלא בעיקר כי חבריו אינם מבינים מה תפקידם, ולכן אינם יודעים שכשלו במילוי. הם חייבים ללכת כיוון שקיבלו בברכה את סמכויות היתר שהוענקו להם על פי השינויים שכפתה ות"ת על האוניברסיטאות, אבל לא הפנימו את העובדה שסמכויות יתר מחייבות אחריות יתר.

במצב העניינים הנוכחי הוועד המנהל ממנה את עצמו, אין עליו כל חובת דיווח לגוף כלשהו, ורק הוא יכול לפטר את עצמו. זהו מצב שיכול לעורר את קנאתם של כמה שליטים במשטרים טוטליטריים מסויימים. הוועד המנהל חייב ללכת עוד לפני שמבקר המדינה יסיים את חקירת משמעותם של הקשרים החברתיים והעסקיים הענפים שבין חברי הוועד לבין עצמם, ואת החשד כאילו פעלו מתוך ניגוד אינטרסים.

הוועד המנהל מתנהג כמו מספר מפלגות שהופיעו בסערה ככוכבי שביט בשמי הפוליטיקה הישראלית ונעלמו כלעומת שבאו. אחת הדוגמאות הבולטות היתה מפלגת צומת, מפלגה של איש אחד, שההומור הישראלי הבוטה כינה בשם "רפול ושבעת הגמדים". שמות חברי הוועד המנהל מלבד היו"ר אפילו אינם מופיעים באתר האינטרנט של האוניברסיטה.

כלי התקשורת מלמדים אותנו כי מרידור מחליטה, מרידור מתראינת, מרידור מנהלת, מרידור חותכת, מרידור מעבירה הנחיות לנשיא, מוכרת את תיק המניות, מפטרת נשיא מכהן, בוחרת נשיא חדש, מתכתשת עם התומכים והתורמים של האוניברסיטה.

אצל מרידור אין ספקות והתלבטויות. לדבריה, היא איננה איטית כמו הפרופסורים, לא מבזבזת זמן על רישום פרוטוקולים של דיוני הוועד, לא טורחת לענות למכתבים טורדניים של יו"ר חבר הנאמנים. "כשאני משוכנעת שהחלטה נכונה, אני חותכת", הסבירה. מתקבל הרושם כי כל שאר חברי הוועד שרויים בתרדמת קלינית, למעט הרמת אצבע אוטומטית כשנדרשת החלטה כלשהי.

ליאורה מרידור צילום: אביגיל עוזי

לחצו כאן להגדיל הטקסט

לחצו להקטין את הטקסט

בין איסוף תרומות לגיוס משאבים

בסוף השבוע היא הוסיפה: "עיקר התרומה של חבר הנאמנים לאוניברסיטה הוא באיסוף תרומות". כאילו מדובר בעיסוק טכני של איסוף ביצים עזובות. כאילו התרומות הן עניין מובן מאליה ומישהו צריך רק לאסוף אותן. עוד אמרה: "מבלי לזלזל, התרומות מהוות 5% בלבד מתקציב האוניברסיטה". התבטאויות כאלו משקפות תפיסה שגויה של חברי הוועד המנהל בכל נושא גיוס משאבים מחו"ל. אותם 5% הם שורש הבעיה של אוניברסיטת תל-אביב. זהו איננו נתון טבעי, כגון כמות הגשם שירד בשנה האחרונה. זהו מספר המשקף באופן נחרץ את מידת ההצלחה של הנהלת האוניברסיטה. ואם הוועד המנהל אכן נטל על עצמו את הסמכות הניהולית העליונה, הכישלון הזה רשום על שמו בטאבו. במבחן ההשוואה לאוניברסיטאות אחרות, 5% הם כישלון מהדהד.

מתקבל הרושם כי הוועד הנוכחי הוא קבוצה של שחקנים מקומיים, שאינם יודעים לשחק במגרשים הבינלאומיים שם נמצאים הכספים הגדולים. מרידור, שלדעתה הצנועה הצילה את האוניברסיטה, קבעה כי הנשיא שאולץ להתפטר נכשל בגיוס תרומות. אימרה עממית קובעת כי כשאדם זוקר אצבע מאשימה כלפי מישהו, שלש אצבעות מכוונות אליו. ראוי לזכור כי לוועד המנהל נבחרים בדרך כלל אנשים בעלי קשרים ענפים עם בעלי ממון ועם גורמי ממשל, מתוך ציפייה כי יעזרו בגיוס תרומות ויוכלו להאבק בקיצוצים המתמשכים בתקציבי האוניברסיטה. אילמלא זאת היתה הכוונה, ראוי היה יותר לגייס לוועד המנהל אנשי מדע ואינטלקטואלים בעלי חזון.

ניהול מוצלח של אוניברסיטת מחקר עומד על שלושה עיקרים, בסדר חשיבות זה:

1. גיוס משאבים, 2. מנהיגות, 3. ניהול מקצועי.
- באופן טבעי, מי שאינו מסוגל להתמודד עם שני הנושאים הראשונים, נוטה להעצים את חשיבות הניהול המקצועי ולראות בו את חזות הכל. בכלל, נוח יותר לעסוק בנושא הניהול והאדמיניסטרציה, ולהחשף פחות להערכה כמותית ולביקורת. ייתכן כי מרידור וחברי הוועד המנהל מתמצאים בנושאי ניהול עסקי, אבל בכל הקשור למנהיגות ולגיוס תרומות בחו"ל, יכולתם לתרום מצומצמת ביותר.

באוניברסיטאות האחרות המצב פחות גרוע, אבל כל עוד לא יתוקנו הנזקים שגרמו תכתיבי ות"ת, ימשיכו אוניברסיטאות המחקר בישראל לשבת על חביות אבק שריפה, והמשבר בתל אביב יהיה בבחינת סרטון "בקרוב" של המשברים הבאים. לכן אין כאן מקום לפשרות ול"סולחות", שינציחו את המצב הקיים. מחלה קשה אין מרפאים בליטופים ומשככי כאבים, אלא בעזרת טיפול מהותי בשורש הבעיה.

למען הגילוי הנאות: הייתי אחד המועמדים לתפקיד נשיא אוניברסיטת תל-אביב, וזו הסיבה שנמעתי מהתבטאויות פומביות במהלך החדשים האחרונים. שנית, לדעתי הבחירה בפרופ' יוסי קלפטר כנשיא היא מצויינת, ואני משוכנע כי יצליח בתפקידו.

אהוד קינן, פרופסור לכימיה בטכניון, נשיא החברה הישראלית לכימיה וחבר הוועדה הבין-סנאטית של האוניברסיטאות

חזרה